

WG AV

CAOP

C.L.D. van Agten
Postbus 556, 2501 CN Den Haag
Lange Voorhout 13, 2514 EA Den Haag
KVK-nummer 41158878
06 – 27 59 56 70
c.vanagten@caop.nl
- bijlage(n)
Datum: 11 december 2020
Ons kenmerk WG AV/20.00884
Zaaknummer: G.1.01

Verslag van de vergadering van de Werkgroep Arbeidsvoorwaarden (WG AV) van 8 december 2020 van 15.00 tot 17.25 uur in de Baljuwzaal van het CAOP in Den Haag en via MS Teams

Aanwezig:

Van de zijde van Defensie: S. Pijpstra (voorzitter), M. Suwout, B. Jansen, T. de Kleijn, T. Bozilovic-Legein, L. Jansen

Van de zijde van de Centrales: J. van Hulsen, H. Nummerdor-Buijs (AC), R. Schilperoort, M. Manschot (ACOP) T. van Leeuwen (CMHF), S. Hop, J. Schot (CCOOP)

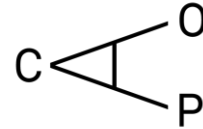
Van de zijde van het ministerie van Financiën: R. Fitz Verploegh

Van de zijde van het ministerie van BZK: C. van Wezel

Van de zijde van het secretariaat: R. Dircke, V. Swens (CAOP)

Agenda (WG AV/20.0846)

1. Opening, mededelingen en vaststelling agenda
2. Vaststellen verslag 17 november 2020 en bijbehorende actiepuntenlijst (AV/20.0809 en AV/20.0809.1)
3. Inzetbrief Defensie (SOD/20.0863)
4. Onderhandelingen arbeidsvoorwaarden - start, planning en werkwijze (SOD/20.0734, SOD/20.0788)
5. Communicatie
6. Rondvraag en sluiting

Agendapunt 1: Opening, mededelingen en vaststelling agenda

De voorzitter opent de vergadering om 15.00 uur en heet iedereen welkom. Er zijn geen mededelingen en de agenda wordt ongewijzigd vastgesteld.

Agendapunt 2. Vaststellen verslag 17 november 2020 en bijbehorende actiepuntenlijst (AV/20.0809 en AV/20.0809.1)

Verslag van 17-11-2020:

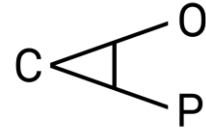
Pag. 9, alinea tweede alinea, eerste zin:

De heer Hop merkt op te hebben aangegeven de RVU-boete te zien als een fiscaal effect en hij heeft als voorbeeld gegeven dat, indien de loonbelasting omhoog of omlaag gaat, dit ook geen invloed heeft op de ruimte. In het verslag staat dat hij aandacht vraagt voor de fiscale effecten als de loonbelasting omhoog gaat terwijl spreker heeft gesteld de RVU-boete als een fiscaal effect te zien.

Pag. 9, laatste alinea, tweede zin:

Er staat aldus de heer Hop 'Er zou een afspraak zijn gemaakt' maar spreker heeft aangegeven dat er *geen* afspraak zou zijn gemaakt dat voor de periode van drie jaar de aanschaf van een fiets of computer wordt gefaciliteerd. De voorzitter **attendeert er op dat diezelfde zin wordt afgesloten met 'maar volgens hem is dat niet het geval' en dat de zin daarmee de lading dekt.** De heer Hop meent dat dit nog verder zou worden uitgezocht en ziet hier geen pm bij staan, daarom vraagt hij zich af of dit wel of niet is gebeurd. Volgens de voorzitter heeft de heer Schilperoort daarna geciteerd wat er in het AV-akkoord staat en dat hij dit anders las. Spreker zegt - na raadpleging van de tekst - daarin niet te zien staan dat dit punt verder zou worden uitgezocht. De heer Hop antwoordt dat in de laatste zin van de eerste alinea van pagina 10 staat '...en de heer Schilperoort constateert dat met de lezing van de afspraak zoals de heer Hop betoogt, dit punt **snel is afgehandeld.**' Volgens de heer Hop zou **bezien worden of zijn** lezing klopt. Hij meende daarom dat dit nog zou worden uitgezocht. Volgens de voorzitter heeft de heer Hop aangegeven hoe hij de tekst las en heeft de heer Schilperoort uit de tekst geciteerd en samen met de heer Van Hulsen aangegeven hoe zij de tekst interpreteren; daarmee was volgens haar deze bespreking afgedaan. De heer Schilperoort merkt op te denken dat de heer Hop wel een punt heeft want spreker heeft betoogt dat *als* de heer Hop gelijk had het punt dan snel zou zijn afgehandeld. Volgens spreker zou hier inderdaad nog even naar worden gekeken. De voorzitter repliceert de afspraak niet anders te lezen dan zoals de heer Schilperoort deze heeft voorgelezen. In de vorige vergadering is daar volgens haar niets aan toegevoegd en is ook niet gezegd dat er iets verder zou worden uitgezocht. De afspraak die gemaakt is is immers de afspraak en Defensie heeft deze net zoals de centrales gelezen; zij ziet niet in het verslag terug dat zij iets zou moeten doen en daarom is er ook geen actie ondernomen.

De heer Van Hulsen vindt - en dat is niet verwijtend bedoeld - dat het feit dat de voorzitter niet in het verslag ziet staan dat zij iets zou gaan doen niet betekent dat het niet op die manier is besproken. Hij denkt dat de heer Hop gelijk heeft en volgens spreker zit de essentie er in dat hij, de heer Schilperoort en de heer Van Leeuwen citeerden uit een afspraak in een AV-akkoord terwijl de heer Hop keek naar de inhoud van de regeling. En daarin ziet laatstgenoemde de beperking van de periode niet in terug. Kennelijk zit er volgens de heer Hop een spanningsveld tussen de tekst van het AV-akkoord en die van de regeling en volgens spreker was *dat* het punt waar naar zou worden gekeken. Volgens de heer De Kleijn is dat ook gebeurd: het komt er op neer dat wat beide partijen hebben gesteld juist is: in het AV-akkoord staat wat de heer Schilperoort heeft gezegd. Wat de heer Hop zegt over de regeling is echter ook correct want daarin staat geen beperking tot drie jaar. Daarmee is er sprake van een discrepantie tussen wat er in het AV-akkoord is overeengekomen en wat in de regeling staat. Dat is dezelfde constatering en de vraag is dan wat er nu nog mee zou moeten worden gedaan. Wat beide partijen zeiden is juist en daarmee is wat zou worden uitgezocht in feite afgehandeld. Wellicht is de conclusie van de centrales aldus de heer Van Hulsen dan dat zij in de inzetbrief een punt hebben staan dat is gebaseerd op de tekst van het AV-akkoord dat inmiddels structureel is ingebed en daarmee een onzinnig iets geworden. Daarmee

zullen de centrales, omdat het in feite al is geregeld, hier niet meer op terugkomen want het geeft ruimte. De voorzitter repliceert deze stelling te zien als een constatering van de heer Van Hulsen naar aanleiding van het gegeven antwoord.

Pag. 9, laatste zin:

'Schileroort' moet zijn Schilperoort.

Het verslag wordt met inachtneming van het vorenstaande vastgesteld.

Actiepuntenlijst:

1. Commissie FuWa:

Mevrouw Jansen deelt mee dat de laatste versie van de instellingsbeschikking door de voorzitters en de STAS is ondertekend en dat deze zal worden aangeboden. Verder is voor vrijdag 11 december een eerste kennismakingsbijeenkomst gepland. Daar kan helaas niet iedereen bij aanwezig zijn maar er zal worden getracht om zo snel mogelijk een vervolg te plannen. De heer Van Hulsen is enigszins teleurgesteld in deze gang van zaken. Kennelijk hebben partijen er meer dan een half jaar voor nodig om te komen tot een instelling en het bij elkaar roepen van de commissie nadat de handtekeningen zijn gezet en vervolgens moeten de deelnemers in minder dan drie dagen komen opdaven. Dat sommige mensen dan niet kunnen acht spreker alleszins begrijpelijk en acceptabel en hij vindt het jammer dat het op deze manier is gegaan. De voorzitter repliceert dat dit voor het verslag wordt genoteerd. De heer Hop zou graag meer duiding hebben bij de eerste meeting. Mevrouw Jansen licht toe dat deze is bedoeld als een informele eerste bijeenkomst waarin de voorzitter kennis wil maken met de commissieleden. Vervolgens zal de rol van het CAOP worden bekeken en zal worden besproken hoe er vanaf januari 2021 concrete afspraken kunnen worden gemaakt over de frequentie en tijdstippen van de bijeenkomsten. Het gaat om een eerste verkenning, niet meer dan dat. Het actiepunt is daarmee afgedaan en wordt afgevoerd.

2. Voortgang AV-onderhandelingen:

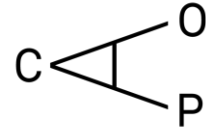
De voorzitter memoreert dat in de AV-vergadering van 17-11-2020 is afgesproken dat zij een poging zou doen om te komen tot een gezamenlijke communicatietekst hetgeen zij heeft gedaan. Uiteindelijk hebben partijen er niet voor gekozen om een gezamenlijke tekst te versturen. Volgens de CCOOP vroeg Defensie om de onderwerpen die bespreekbaar zijn kenbaar te maken in het informele overleg van 19-11-2020 en de voorzitter heeft die vraag toen meegenomen. Dit heeft zij gedaan en zij heeft de vraag beantwoord in dit informele overleg. Het actiepunt is daarmee afgedaan en wordt afgevoerd. De heer Hop merkt op dat dit punt eigenlijk niet op de actielijst hoorde omdat het informeel was. Dat klopt volgens de voorzitter maar omdat het punt toch was vermeld wordt dit nu voor het verslag afgehandeld.

De actielijst is daarmee geheel afgehandeld.

Agendapunt 3. Inzetbrief Defensie

(SOD/20.0863)

De voorzitter geeft aan in de WG AV van 17-11-2020 al enkele uitgangspunten te hebben benoemd die Defensie zal hanteren bij de inzetbrief. Zoals in het verslag van die vergadering staat zijn dat een kortlopende en evenwichtige cao waar het hele defensiepersoneel zich in kan herkennen. De cao moet zoveel mogelijk concrete afspraken bevatten zodat de sociale partners zich op een later moment niet geconfronteerd zullen zien met interpretatiediscussies. Daarnaast wil Defensie geen te grote beleidswijzigingen tijdens deze cao doorvoeren, mede omdat er nog zoveel zaken moeten worden afgehandeld zoals het personeelssysteem en het bezoldigingssysteem. Daarbij kan wat de werkgever betreft de waardering zich zowel in de primaire als de secundaire arbeidsvoorwaarden uiten. Daarover moeten partijen wat spreekster betreft vooral met elkaar het gesprek voeren, mede gezien de inzetbrieven van de centrales.

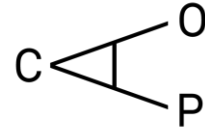
De voorzitter geeft de volgende toelichting op de inzetbrief. Zoals uit de tekst moge blijken legt ook de werkgever een grote prioriteit en urgentie bij het uitwerken van de reeds gemaakte afspraken over het bezoldigingssysteem en het personeelssysteem. Daarover hebben partijen al gesproken en de gesprekken zullen weer moeten worden opgestart zodat in 2021 ook aan de reeds gemaakte afspraken uitvoering zal worden gegeven. Er zijn over de genoemde systemen afspraken gemaakt die in het AV-akkoord (2018-2020) zijn opgenomen en deze hoeven wat Defensie betreft niet in het aankomende AV-akkoord te worden herhaald. De werkgever wil hierover bij voorkeur nog voor eind 2020 dan wel in 2021 verdere afspraken maken met de centrales om te bezien hoe partijen dit proces weer kunnen opstarten. Het moet zodanig worden ingevuld dat op beide dossiers ook een resultaat kan worden bereikt. Gezien deze - zoals Defensie het noemt - grote hervormingen is er voor gekozen om in de inzetbrief een beleidsarme insteek aan te houden.

Daarnaast is er door de coronacrisis in de afgelopen periode een andere situatie voor de organisatie ontstaan. Dit zal de sociale partners ook in 2021 voor nieuwe uitdagingen stellen. Er zal moeten worden bekeken hoe moet worden omgegaan met de nieuwe manier van werken, zowel thuis als op de kazernes, vliegbases en andere locaties. Er zal worden bezien of het hybride werken verder kan worden gefaciliteerd, dit thema wil spreekster in de breedste zin van het woord benaderen. Daarbij gaat het om vragen zoals hoe wordt omgegaan met de regels voor het woon-werkverkeer, de Arbo, de thuiswerkvergoedingen en dergelijke. Het is daarbij de bedoeling om hier brede afspraken over te maken en te voorkomen dat er losse dossiers uit het geheel worden gehaald en apart behandeld. De voorzitter wil afspraken maken hoe dit moet worden ingevuld en zij memoreert dat partijen hiermee de afgelopen maanden al hebben geoefend en dat ze daar ook van hebben geleerd. Daarbij moeten wat haar betreft structurele oplossingen worden bereikt en niet ad hoc steeds over losse dossiers worden gediscussieerd. Dat betekent overigens niet dat Defensie enige intentie heeft om op dit vlak een bezuinigingsslag te maken. Die indruk kan ontstaan als er bijvoorbeeld over het woon-werkverkeer wordt gesproken maar het is aldus spreekster niet de intentie om te bezuinigen. De organisatie wil wel bekijken hoe zij iets nieuws kan gaan bieden dat bij de huidige tijd past. Daarbij geldt voor haar wel als uitgangspunt om te komen tot een fiscaal zuivere regeling.

De voorzitter vervolgt dat de centrales kennis hebben kunnen nemen van het voorstel en kan zich voorstellen dat zij zich afvragen hoe concreet de werkgever nu wil zijn; niet alles zal immers in enkele weken kunnen worden gerealiseerd. Wel wil Defensie de afspraak maken dat partijen dit samen gaan oppakken en er invulling aan geven met daarbij in het achterhoofd dat de tijden zijn veranderd en dat dit waarschijnlijk ook zo zal blijven. Verder staat in de inzetbrief dat Defensie een aantal reeds gemaakte afspraken met voorrang op wil pakken waarbij het met name gaat om afspraken die op het gehele personeel betrekking hebben. De werkgever wil graag het gesprek aangaan over levensfasebewust personeelsbeleid en duurzame inzetbaarheid, onderwerpen waarvoor al een TW is ingericht en dat al enige tijd actief is. Spreekster wil graag bezien of een aantal van de daaronder vallende onderwerpen met voorrang kunnen worden opgepakt en of daar concrete afspraken over kunnen worden gemaakt. Het gaat daarbij om voorbereiding van zorg- en geboorteverlof en eventueel remotie. Hierover zijn al verschillende voorstellen gedaan die het wellicht mogelijk maken om hierover concrete afspraken te maken.

Aangaande duurzame inzetbaarheid zoekt Defensie enigszins aansluiting bij wat daarover is gesteld in de inzetbrief over het pensioenakkoord; er worden hiervoor ook subsidieregelingen beschikbaar gesteld. Het lijkt spreekster een goed idee om als sector te bezien of er een manier is te bedenken om van dergelijke regelingen gebruik te kunnen maken en zodoende ook een bijdrage te leveren aan duurzaamheid. In dat verband is ook het verlofsparen genoemd en spreekster wil met de centrales verkennen of zij ook daarover concrete afspraken kunnen maken. Daarbij geldt hoe concreter, hoe beter maar als partijen niet tot afspraken kunnen komen dan moet daar op dat moment vooral geen invulling aan worden gegeven. Het onderwerp blijft dan wel op de agenda staan aangezien dit hele volledige defensiepersoneel betreft.

Verder heeft de voorzitter in alle inzetbrieven de verlenging van het SBK zien staan. Zij geeft aan dat dit punt onomstreden is en dat alvast kan worden vastgelegd dat dit is afgesproken; daarover bestaat volgens haar geen discussie.

Met betrekking tot de vraag over arbeidsvoorwaardenruimte brengt de voorzitter het volgende naar voren. In de brief is aangegeven dat Defensie met de centrales wil komen tot een AV-afspraken die waardering naar het personeel uitstraalt. Dat wordt altijd zo gedaan als door Defensie een arbeidsvoorwaardenakkoord wordt afgesloten met de centrales, dat staat volgens spreekster ook in elke inzetbrief. De waardering die daarbij wordt uitgesproken zal altijd passen bij de tijd waarin men leeft en dat is er op dit moment één van financiële en economische onzekerheden. Spreekster verwijst naar wat er momenteel allemaal gebeurt: inflatiecijfers en koopkrachtcijfers vertonen op maandbasis grote fluctuaties en het zijn ongewisse tijden. Om die reden wordt ook dit AV-overleg gevoerd en de voorzitter had gehoopt dat de situatie anders zou zijn. Het is echter wel een realiteit die de werkgever dwingt om keuzes te maken welke spreekster gezamenlijk met de centrales hoopt te kunnen maken. De keuzes moeten worden gemaakt binnen de beschikbare ruimte en uit de onderwerpen die de centrales in hun inzetbrieven hebben benoemd. Als deze onderwerpen bij elkaar zouden worden opgeteld komen er een aantal daarvan overeen en een aantal niet. De voorzitter noemt in dit verband de contractvormen voor burgerpersoneel, de positie van de reservisten, het opleidingsbudget, de vakbondscontributie, het cafetariamodel en de fiets van de zaak. Het is een hele lijst maar niet elk onderwerp kost geld; voor de zaken die dat wel doen zullen partijen tot keuzes moeten komen. Het is aldus de voorzitter geen optie om alles bij elkaar op te tellen en vervolgens uit te delen omdat dit niet past binnen de ruimte die zij heeft meegekregen voor deze AV-onderhandelingen.

De voorzitter vermoedt dat dit bij de centrales de vraag kan oproepen wat de werkgever zelf zou willen. Het antwoord daarop zou zijn dat deze afkoerst op een cao-akkoord voor de duur van één jaar. Dit jaar zal vooral in het teken van het personeelssysteem en het bezoldigingssysteem staan en spreekster zou graag met inachtneming van de inzetbrieven van alle partijen bezien of zij gezamenlijk tot een resultaat kunnen komen. Dat moet uiteraard een resultaat zijn dat op het draagvlak van het personeel kan rekenen; daarvoor zitten partijen immers bijeen.

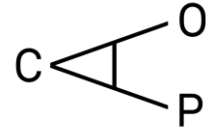
Spreekster kan ook iets zeggen over een concrete inzet; dat wil zij ook heel graag omdat zij dit ziet als een zeer belangrijk onderdeel voor het gehele proces. Daarom stelt zij voor om met haar mee te denken over een aantal varianten. Deze worden als volgt omschreven:

- Er wordt aan het personeel iets geboden op inhoudelijk- of op loongebied
- Er wordt alleen iets op loongebied geboden en niets op inhoud
- Er wordt iets geboden op het gebied van loon en percentages
- Er wordt gedifferentieerd op loongebied
- Er wordt iets met de nominale bedragen gedaan

De voorzitter vindt dat partijen hierover het gesprek moeten aangaan. Meer specifiek zou haar inzet zijn om een loonbod te doen van om en nabij de 0,9%. Daarbij zouden alle inhoudelijke voorstellen die in de inzetbrieven van de centrales zijn gedaan in acht worden genomen alsook het financiële beslag dat daardoor wordt gelegd. Wat spreekster betreft moeten partijen daarover de discussie met elkaar aangaan om helder te krijgen wat hierover wel en niet kan worden afgesproken. Er is op dat vlak door de centrales een aantal forse voorstellen gedaan waardoor er volgens haar keuzes zullen moeten worden gemaakt.

Een andere mogelijkheid is om te beslissen dat partijen alle inhoudelijke onderwerpen laten liggen hetgeen een effect op het loonbod zou hebben. Indien ervoor wordt gekozen om er een cao van te maken die uitsluitend op financiële gronden berust met een gelijke loonsverhoging voor alle medewerkers zou Defensie een loonbod annex inzet kunnen doen van 1,25%. Er wordt in dat geval dus niets met de inhoud gedaan, zeker niet met onderwerpen die een financieel beslag leggen.

Een derde variant kan zijn dat voor een gedifferentieerd loonbod wordt gekozen. Dit houdt in dat voor de lagere rangen een hoger loonbod wordt gedaan dan voor de hogere rangen. Voor de burgers zou het loonbod in dat geval gelijk zijn. Relaterend aan het genoemde loonbod van 0,9% zou dit leiden tot een gedifferentieerd loonbod waarbij voor de hogere

rangen een percentage van 0,05% en voor de lagere rangen van 1,45% geldt. Bij de burgerambtenaren is het volgens de voorzitter lastiger om te differentiëren maar ook daarover kan het gesprek worden gevoerd. Spreekster hoopt daarbij door met elkaar creatief te denken binnen de beschikbare ruimte aan de AV-tafel tot een uitkomst te komen waar allen mee kunnen instemmen. Ook hierbij zullen er keuzes moeten worden gemaakt maar dat ziet zij als een kenmerk dat bij alle onderhandelingen over arbeidsvoorwaarden speelt. Spreekster gaat graag het gesprek met de centrales hierover aan waarbij het een basisvraag is of partijen zullen gaan voor loon of inhoud dan wel voor het zoveel mogelijk loon naar de medewerkers brengen.

De voorzitter geeft de centrales de gelegenheid voor een eerste reactie.

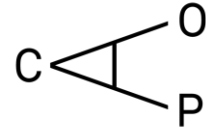
Het lijkt de heer Van Hulsen opportuun dat partijen de vergadering kort zullen gaan schorsen maar hij heeft eerst een aantal vragen die hij wil stellen zodat die meteen kunnen worden meegenomen. Ten eerste wil hij weten of het bod van 0,9% niet voor de duur van drie maanden maar voor een jaar is. De voorzitter bevestigt dit laatste.

Vervolgens informeert de heer Van Hulsen of de voorzitter een concreet beeld heeft bij wat hoog en wat laag is. Daarmee bedoelt hij waar bij de gedifferentieerde bedragen de grenzen liggen en of er een bepaalde gedachte hoort bij de 0,5, 0,6, 0,7% enerzijds en de 1,45 en 1,35 %-grens anderzijds. Volgens de voorzitter ligt deze grens bij de rang van kapitein. Het is volgens haar geen probleem als aan de centrales hierover enig inzicht wordt gegeven als dat voor de discussie nodig is; daar wil zij transparant in zijn. De heer Van Hulsen antwoordt dat het hem om de helderheid in dezen ging omdat er bijvoorbeeld ook twee trajecten kunnen worden ingericht: één voor de manschappen en onderofficieren waarbinnen verder wordt gedifferentieerd en één voor de officieren waarbinnen verder wordt gedifferentieerd.

Tot slot merkt spreker op dat het mooie varianten betreft. Hij heeft de inzetbrief wat royaler gelezen daar waar het over differentiatie gaat. Op zich zijn nu weliswaar vormen daarvan gepresenteerd maar wat spreker betreft kan differentiatie ook inhouden dat er iets structureels en iets incidenteels aan het personeel wordt toegekend. Daarbij zou het incidentele dan mogelijk wat extremer kunnen uitvallen dan het structurele percentage dan wel zou het nominaal iets anders kunnen uitvallen. Daarover is niets gezegd en de heer Van Hulsen wil weten of dit ook een variant is hetgeen de voorzitter bevestigt.

De heer Schilperoort merkt op dat in de inzetbrief van Defensie bij de loonontwikkeling (pag. 2, punt 1) wordt verwezen naar een nieuwe werkelijkheid van economische en financiële onzekerheden. Als spreker kijkt naar wat er in de werkelijkheid van de huidige samenleving speelt dan kan hij dit plaatsen, commerciële bedrijven zullen beslist problemen ondervinden. Dit geldt volgens hem echter niet voor het ministerie van Defensie; daar is geen sprake van omzetverlies waardoor de organisatie mensen verliest en er een noodzaak tot inkrimpen zou bestaan. Daar heeft hij nog niets over gehoord en spreker wil weten hoe dit is bedoeld als dit moet worden gerelateerd aan het zijn van werkgever van het defensiepersoneel. De genoemde werkelijkheid speelt volgens hem in een heleboel sectoren maar het is maar de vraag of dit ook voor Defensie geldt. De voorzitter wil haar antwoord op deze vraag wat breder trekken: het gaat over overheidssectoren en zij wijst er op dat de loonruimte door het kabinet beschikbaar wordt gesteld. Dat heeft een aantal forse investeringen gedaan en maatregelen genomen om een aantal sectoren in de lucht te houden en daarmee te investeren in de Nederlandse economie. De extra middelen die daarmee zijn gemoeid hebben uiteraard hun weerslag op de rijksbegroting; in deze context is de genoemde opmerking gemaakt. Ook hiervoor geldt waar de referentie en de ruimte wordt bepaald en in die context moet dit worden gezien. Hetzelfde zal naar haar verwachting gelden voor 2021. De voorzitter vergelijkt Defensie niet met een horecaonderneming maar plaatst de organisatie wel in het bredere spectrum van overheidswerkgevers. De heer Schilperoort kan wat is gezegd over referentie en ruimte niet goed plaatsen en kan wat zojuist is verteld ook niet helemaal matchen.

Terugkijkend op de loonontwikkeling van het afgelopen jaar komt het volgende punt er voor de heer Schilperoort nog bij. Drie centrales hebben in hun inzetbrief verwezen naar het vrijvallen van de RVU-boetes voor 2021 en aansluitend nog een aantal jaren en hij wil weten of de werkgever ook die ruimte beschikbaar heeft in het gesprek met de centrales over

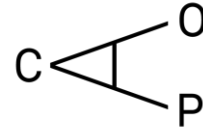
de verdeling van de AV-gelden. De voorzitter antwoordt dat het vrijvallende bedrag defensiebreed wordt overwogen en daarom niet automatisch AV-geld is. Er wordt, mede op basis van de defensiebreed gestelde prioriteiten, bekeken wat er met het geld gaat gebeuren. Het is mogelijk dat het naar de AV gaat maar dat besluit is nog niet genomen waardoor dit geld momenteel in elk geval nog niet hiervoor beschikbaar is. Dat zou pas het geval zijn als wordt besloten om een deel van dit geld naar de AV te laten gaan. De heer Schilperoort concludeert dat dit geld dan niet beschikbaar is voor de onderhandelingsruimte hetgeen door de voorzitter wordt bevestigd.

De heer Hop heeft naar aanleiding van wat de voorzitter heeft gezegd twee vragen/opmerkingen. Aangaande de loonruimte wijst spreker op het vraagstuk over de tijdelijke loontabel dat nog speelt en hij wil weten of dit invloed heeft op de ruimte die de werkgever nu heeft of dat het daar los van staat. De voorzitter antwoordt dat de tijdelijke loontabel al is verlengd tot 01-04-2021. Zij vormt volgens spreekster een onderdeel van het hele vierkant en staat los van het nu gedane bod. De heer Hop begrijpt hieruit dat als partijen afspreken dat de tabel wordt verlengd, in ieder geval totdat er wat nieuws is, dit niet ten koste gaat van de ruimte voor de nieuwe cao. De voorzitter antwoordt dat dit geldt voor de looptijd van deze cao (2021). Verder merkt de heer Hop op dat zojuist bij de variant met gedifferentieerde bedragen de rang kapitein is genoemd en hij wijst er op dat die een tamelijk lange salaristabel kent. Hij wil weten of daarbij puur naar de rang wordt gekeken of ook naar een specifiek salarisnummer. Het is volgens hem namelijk zo dat een adjudant vanaf een bepaald salarisnummer een hogere vergoeding krijgt dan een kapitein. Spreker informeert of er een ondergrens zit in het bedrag waaraan bij de kapitein wordt gedacht. De heer Suwout geeft aan dat het bestand in tweeën is geknipt, te weten in een bestand tot en met kapitein en een bestand vanaf kapitein. De heer Hop informeert of dit inhoudt dat een kapitein die bijvoorbeeld 3400 euro verdient geen verhoging zou krijgen terwijl een adjudant die daarboven zit die wel krijgt. De heer Suwout antwoordt te hebben aangegeven 'tot en met kapitein' dus die rang gaat mee. De heer De Kleijn voegt hier aan toe dat majoor en hoger in de lage premie vallen. Dan krijgen partijen volgens de heer Hop dezelfde discussie maar daar heeft Defensie kennelijk niet naar gekeken. Kennelijk is puur op rangsniveau gekeken hetgeen van de zijde van Defensie wordt bevestigd.

De heer Van Leeuwen wil Defensie allereerst bedanken voor de getoonde openheid, spreker waardeert dat een duidelijke duiding is gegeven van de richting waarin Defensie wil bewegen. Spreker vindt het verhaal over de verschillende opties helder. Wel vraagt hij zich af hoe de variant met de differentiatie naar de burgers moet worden vertaald en hij verzoekt om enige duiding in dezen. Ten tweede wil hij weten welke beweegredenen Defensie had om op de beschreven wijze een soort knip aan te brengen en waarom die bij de kapitein is gezet.

De voorzitter antwoordt zojuist al enigszins te hebben geduid dat het lastig is om bij de burgers ook een knip aan te brengen. Naar spreekster meent wordt daarbij ook op de 1,25% uitgekomen. Dat betekent volgens de heer Van Leeuwen dat bij de burger op dat percentage wordt uitgekomen en dat er bij de militairen sprake is van een differentiatie, de voorzitter bevestigt dit. Dan is volgens de heer Van Leeuwen de vervolgvraag waarom dit verschil er is maar hij stelt voor om eerst aan te geven waarom de knip bij de kapitein is gezet. De heer Suwout legt uit dat daarvoor twee beweegredenen zijn. Ten eerste is er sprake van personeelstekorten die met name bij de lagere primair operationeel geënte rangen spelen en in mindere bij de hogere rangen. Ten tweede is er tijdens de discussie over het nieuwe loongebouw regelmatig gesproken over het daarin aanbrengen van een kanteling. Bij deze kanteling heeft Defensie voor ogen om het loon van manschappen en onderofficieren relatief meer te verhogen dan dat van de andere rangen. Een gedifferentieerd loonbod zou volgens spreker als stap in dat loongebouw kunnen passen. Resumerend gaat het Defensie dus om wervingsresultaten. Voor wat betreft het kantelen is het doel om manschappen en onderofficieren relatief meer loon te geven.

De heer Van Hulsen informeert of de gedifferentieerde variant de 0,9% bevat - maar dan anders verdeeld - plus de andere elementen of dat een variant wordt bedoeld zonder extra's. De voorzitter antwoordt dat dit zonder andere elementen is. Het is in feite een variant op de tweede door haar genoemde variant waarbij alles in geld wordt gestopt.

De heer Schilperoort informeert of het voor Defensie ook een variant is om - volledig los van percentages - uitsluitend in geld een bod te doen waarmee volgens hem hetzelfde effect kan worden bereikt maar op een makkelijkere manier. Spreker licht toe dat als er 100 euro wordt gegeven dit aan de onderkant een hoger netto effect heeft dan aan de bovenkant van het loongebouw en hij informeert of deze optie ook bespreekbaar is voor Defensie. De voorzitter informeert of daarmee wordt bedoeld of alleen maar nominale bedragen toe te passen waarop de heer Schilperoort stelt dat ook dit structureel kan zijn want een nominaal bedrag is ook gemakkelijker op burgers toe te passen. De voorzitter antwoordt dat ook deze variant bespreekbaar is.

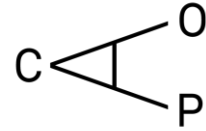
* SCHORSING OP VERZOEK VAN DE CENTRALES 15.40 – 16.35 UUR *

De voorzitter heropent de vergadering en geeft het woord aan de centrales. De heer Van Hulsen koppelt het volgende terug. Het voorstel komt er in de diverse varianten op neer dat de werkgever per 01-01-2020 uitgaat van een basisprincipe van net iets onder de 1,0%. Spreker geeft aan dat de centrales een andere verwachting hadden, ook zou kunnen worden gesteld dat hun inzetbrieven kennelijk onduidelijk zijn. Hij licht toe dat de centrales voor wat betreft de loonparagraaf bij een looptijd van één jaar hun verwachtingen hebben gedefinieerd. Tijdens de schorsing bleek dat er tussen de centrales wat kleine verschillen in opvattingen bestaan maar de essentie van hun uitgangspunten is dat de zij gaan voor een aanmerkelijke verbetering van de koopkracht. Spreker wijst er op dat de centrales voor de beeldvorming hierbij deels afhankelijk zijn van cijfers die worden aangeleverd. Dat levert voor wat betreft de inflatie, uitgaande van de prijsindex 1,4% op als een soort ondergrens. Verder wordt het effect in het bruto-netto traject van de verhoging van de pensioenpremie bij deze inflatie opgeteld. Om dit te neutraliseren zit men voor wat betreft het koopkrachteffect nog steeds op nul. Om een substantiële verbetering te realiseren komen de centrales boven de 2,0% uit en zij hebben een reëel verwachtingspatroon van 2,5%. Daarbinnen zijn er wel wat mogelijkheden om te schuiven. Vervolgen rijst de vraag wat dit betekent voor de onderhandelingen. Spreker stelt vast dat er een behoorlijke kloof bestaat tussen wat Defensie biedt en wat de centrales vragen. Voor het kale loonbod van 1,25% geldt dat de centrales het dubbele willen en de zij stellen vast dat er sprake is van een loonruimteprobleem dat het moeilijk maakt voor partijen om bij elkaar kunnen komen. Voor het loonruimteprobleem zien de centrales maar één oplossing en dat is het aangaan van het gesprek met de mandaatgever die de voorzitter met deze ruimte de onderhandelingen in heeft gestuurd. Vooralsnog is de koers van de centrales op dit moment zeker niet om te stoppen met de besprekingen maar zij zijn ook bereid om eventueel - als ultieme variant - het volledige overleg plat te leggen. Zij willen met de voorzitter echter toch het gesprek aangaan om te bekijken wat er in de sfeer van de aanpalende maatregelen kan worden bereikt. Indien de loonruimte die beschikbaar is gesteld toch enigszins fluide en wat groter blijkt te zijn en zou moeten worden ingevuld dan zouden de centrales het zonde vinden om pas op dat moment met de inhoudelijke discussie te starten. De centrales willen de weinige tijd die er nog is zo goed mogelijk gebruiken en daarom genoemd gesprek over de aanvullende maatregelen aangaan. Ten aanzien van de loonruimte die beschikbaar is moet wat de centrales betreft zoals reeds gesteld het gesprek met de mandaatgever worden aangegaan. De heer Schilperoort voegt hier aan toe dat het wenselijk is om het gesprek met de mandaatgever - en dan gaat het over een SOD - nog voor de kerst aan te gaan.

De voorzitter informeert of zij goed heeft begrepen dat de eis van de centrales minimaal 2,5% is. De heer Van Hulsen bevestigt dit. Spreker licht toe dat de inzetbrieven niet helemaal gelijk zijn en dat de centrales mogelijk nog niet hetzelfde beeld hebben **bij de betekenis van 'aanmerkelijk verbeteren'**. **Tijdens de schorsing hebben** zij erover gesproken hoe zij - evenals de werkgever - duidelijkheid kunnen geven middels een percentage en voor een echte koopkrachtverbetering zijn ze op de genoemde 2,5% uitgekomen.

De voorzitter had op dit moment niet in de discussie over de koopkrachtverbetering als argument willen belanden maar nu de centrales dit wel doen wil zij weten welke koopkrachtverbetering met een loonstijging van 2,5% wordt gerealiseerd, volgens spreekster hebben partijen daar verschillende beelden bij. Zij wijst er verder op dat de CCOOP in haar inzetbrief in dit verband overigens sprak **over 'het einde van de looptijd'**. De heer Van Hulsen repliceert dat de CCOOP dit wellicht zelf nog moet toelichten, hijzelf ziet in elk geval ruimte voor een differentiatie waarbij op verschillende data iets voor het personeel wordt gedaan, zoals dat in het verleden ook is gebeurd. Aangaande de 2,5%

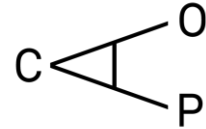

hebben de centrales niet precies in beeld wat en in 2021 met de inflatie of prijsindex gaat gebeuren. Gelet op de voorspellingen van de gezaghebbende instituten op dit vlak heeft spreker trachten duidelijk te maken de 1,4% in elk geval als de ondergrens te zien; om de inflatie te compenseren komt hij op dat getal uit. Daarnaast heeft hij gewezen op een achteruitgang in het bruto-netto traject door het pensioenpremie-effect. Als dit zou worden uitgedrukt in een percentage dan is dit 0 en is er nog geen sprake van een verbetering. Om de gewenste aanmerkelijke verbetering te realiseren komt hij op de 2,5% uit als minimum. De heer Schilperoort wijst de voorzitter er op dat de heer Van Hulsen het herhaaldelijk over de *loonruimte* had en dat er een verschil bestaat tussen de loonruimte en dat waarvan partijen besluiten om in de structurele loonsverhoging te stoppen. Spreker benadrukt dat de centrales het hebben over de loonruimte die beschikbaar moet zijn. De voorzitter antwoordt dat Defensie dit de *arbeidsvoorwaardenruimte* noemt en stelt vast dat het de centrales gaat om een minimale arbeidsvoorwaardenruimte van 2,5%. De heer Hop merkt naar **aanleiding van de door de CCOOP genoemde 'einde van de looptijd'** op dat zij in hun inzet uitgaan van een looptijd van één of twee jaar.

De voorzitter stelt vast dat er tussen het bod van Defensie en de wens van de centrales voor een minimale arbeidsvoorwaardenruimte van 2,5% inderdaad een groot verschil zit. Zij wijst er op het over een *inzet* te hebben gehad waarmee zij de onderhandelingen is ingegaan. De andere partij kan vervolgens een tegenvoorstel doen waarna zij kunnen proberen er samen uit te komen. Er is inderdaad sprake van een flinke kloof maar spreekster hoopt, ook in het kader van open en reëel overleg, dat partijen daar in ieder geval het gesprek over aan kunnen gaan. De centrales hebben gezegd dat hen dit weinig zinvol lijkt en dat zij er de voorkeur aan geven om voor dit onderdeel naar het SOD te gaan. Verder heeft de voorzitter de centrales horen zeggen dat zij geen tijd willen verliezen en dat zij over de aanpalende onderwerpen die geen geld kosten wel graag in gesprek willen blijven. Dit voor het geval dat er uit het SOD een ander resultaat komt voor de arbeidsvoorwaardenruimte. Zij vat samen dat de centrales minimaal 2,5% arbeidsvoorwaardenruimte willen, dat zij dit in dit overleg niet zien gebeuren gelet op de inzet van de werkgever en dat zij dit daarom nog voor de kerst in het SOD willen bespreken. Spreekster wijst er op dat er op 15-12-2020 een AV/SOD is gepland en dat dit misschien nog gaat lukken; ook Defensie wil tempo maken. Zoals gezegd hebben de centrales ook aangegeven geen tijd te willen verliezen en dat zij daarom op de inhoud wil doorpraten. Dat laatste tracht de voorzitter te duiden omdat - indien daaraan een financieel beslag zou zijn verbonden - dit ook de arbeidsvoorwaardenruimte raakt. Dan zou er een parallel ontstaan en dat vindt spreekster niet zuiver. Zij verzoekt de centrales om hierbij enige duiding te geven.

De heer Schilperoort wijst er op dat het niet alleen over onderwerpen gaat die geen geld kosten maar ook over zaken die het verschuiven van bestaand arbeidsvoorwaardengeld betreffen. In het geval van de loonruimte gaat het over het **'nieuwe geld' dat beschikbaar is. Daarnaast** spelen er nog allerlei andere zaken waar geld in zit zoals de reiskostenregeling; daar zit zelfs behoorlijk veel geld in. Als partijen dat gaan verdelen omdat de medewerkers minder of anders gaan reizen kunnen partijen daarover volgens spreker prima de discussie voeren omdat dit niet de extra loonruimte betreft. Het gaat primair dus over de beschikbare loonruimte die de centrales als onvoldoende hebben gekwalificeerd op basis van de gedane inzet. De voorzitter heeft zelf in de brief aangegeven het SBK te willen verlengen en dat heeft zij vandaag bevestigd. Zij heeft echter ook kenbaar gemaakt te willen praten over de aanpalende maatregelen en dat gesprek kunnen partijen volgens spreker ook voeren zonder alles plat te leggen. De voorzitter vraagt om een duiding van **'alles platleggen'** als zij niet met het voorstel van de centrales zou instemmen. Volgens haar gaat het op dit moment alleen om de WG AV. Dat zei de heer Schilperoort niet; hij bedoelde dat het in het verleden niet ongebruikelijk was dat als partijen er niet uitkwamen al het overleg op te schorten tijdens een onderhandelstraject over de arbeidsvoorwaarden. De centrales hebben nu alleen aangegeven met de mandaatgever van de voorzitter te willen praten en dat is niet hetzelfde. De voorzitter gaf terecht aan dat zij open en reëel overleg wil voeren en de centrales willen ook over alle andere onderwerpen in gesprek gaan.

De heer Van Leeuwen voegt hier aan toe dat de voorzitter aangaf dat het om een inzet gaat en als zij de indruk zou willen wekken dat partijen wel bij elkaar kunnen komen dan zou het een ander verhaal worden. Echter de standpunten liggen dusdanig ver uit elkaar dat de kloof lastig is te dichten. Als dat anders is volgens de voorzitter dan hoort spreker dat graag. De centrales willen in elk geval, er vanuit gaande dat de kloof niet valt te dichten, in gesprek gaan met de

mandaatgever. Ondertussen kunnen partijen ook wat spreker betreft in gesprek gaan over de zaken die geen direct geld kosten en zaken die gaan over het verschuiven van geld. Ondertussen zijn er ook genoeg onderwerpen afhankelijk op de andere tafels en ook dat overleg kan wat de centrales betreft gewoon doorgaan.

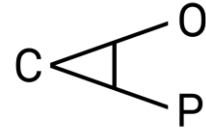
De heer Van Hulsen vindt dat zijn collega's het goed hebben verwoord. Wel wil spreker benadrukken dat zijn reactie werd ingegeven door wat hij zag als de door de voorzitter genoemde loonruimte zijnde 1,25%, waarbij alle beschikbare middelen in loonontwikkeling worden gestopt. De andere varianten die zijn genoemd vormen daar weer een variant op maar deze komen zijns inziens effectief op hetzelfde neer omdat het geld ervoor uit dezelfde loonruimte moet komen. Voor alle helderheid voegt spreker hier aan toe - en dat is door de heer Schilperoort volgens hem goed geduid - dat er wat de centrales betreft wel ruimte inzit om te praten over een verdeling in loon, al dan niet eenmalig of op andere momenten in het jaar alsmede de aanpalende maatregelen. Spreker herhaalt te vinden dat de kloof gewoon te groot is.

De voorzitter wijst er voor de duidelijkheid op dat de mandaatgever in dezen de Ministerraad is. Daar zijn de centrales zich aldus de heer Schilperoort zeer bewust van. Hij merkt op dat deze 83 miljard uitgeeft aan noodlijdende sectoren, en het is goed dat dat gebeurt. Zij willen echter 40 miljoen neerleggen voor de sector Defensie die meehelpt met andere overheidssectoren om het land, dat op instorten staat, overeind te houden. Daar willen de centrales dan ook graag met de Ministerraad - via de minister - over praten. De heer Hop voegt hier aan toe te vinden dat het stukje waardering en respect voor het personeel geheel los staat van de 2,5%.

De voorzitter begrijpt uit de discussie op welke wijze de centrales hierin zitten, dat zij een eis van minimaal 2,5% arbeidsvoorwaardenruimte hebben en dat zij de gedane inzet van Defensie überhaupt te gering vinden om het gesprek verder te kunnen voeren. Verder willen de centrales over de arbeidsvoorwaardenruimte het gesprek met de mandaatgever aangaan. Over de andere onderwerp willen zij in de WG AV verder praten zodat er nog wat stappen kunnen worden gezet. Dat laatste traject vindt spreekster lastig omdat daarbij het één met het ander heeft te maken; zij vindt dit zelfs niet open en reëel. Ook betreurt zij het dat partijen nu het gesprek niet kunnen voortzetten nadat er een eerste inzetbrief van Defensie is besproken. Zij waardeert wel de helderheid en transparantie die de centrales bieden. Als wat de centrales hebben gevraagd hun minimum is dan is de conclusie dat verder praten moeilijk is wellicht ook terecht. Naar het SOD gaan kan altijd maar zij wil over de combinatie daarvan met het verder praten over een aantal onderwerpen aan de AV-tafel even overleg voeren. De heer Schilperoort merkt op dat het de vraag is of het verder praten over deze onderwerpen in de formele setting van de WG AV moet gebeuren omdat dit eerder ook al in technische sessies is gedaan. De voorzitter bedankt voor deze aanvulling en zegt daar wellicht dan toch weer anders tegenaan te kijken. De voorzitter schorst de vergadering voor overleg over het gedane procesvoorstel.

* SCHORSING OP VERZOEK DEFENSIE 16.57 – 17.05 uur *

De voorzitter heropent de vergadering en geeft aan dat zij het belangrijk vindt dat de sociale partners elkaar goed begrijpen in dit overleg. De centrales hebben aangegeven het gesprek over hun gezamenlijke voorstel voor de loonruimte annex arbeidsvoorwaardenruimte in het SOD te willen voortzetten. Daarbij denken zij aan een minimumvoorstel van 2,5% voor de arbeidsvoorwaardenruimte en stellen vast dat de inzet van Defensie daar ver vanaf ligt. Spreekster blijft dit een *inzet* noemen maar tegelijk stelt ook zij vast dat de kloof inderdaad groot is. De keuze om naar het SOD te gaan laat spreekster over aan de centrales die daar ook vrij in zijn; zij ziet de brief daarover tegemoet. De centrales hebben aangegeven te willen praten met haar mandaatgever en de voorzitter benadrukt dat zijzelf wel met een mandaat aan deze tafel zit. Het had haar voorkeur gehad om het gesprek over het volledige AV-pakket aan deze tafel te voeren op basis van beide inzetbrieven. Zij betreurt het dat dit nu niet gebeurt en dat de discussie ook al zo snel wordt afgebroken aangezien het pas een tweede gesprek is en daarbij het eerste dat over de inzetbrief van Defensie gaat. Daarnaast hebben de centrales over de aanpalende onderwerpen zoals die zijn genoemd in de inzetbrief **voorgesteld het gesprek te blijven voeren, eventueel in TW's. Met dat voorstel gaat spreekster niet akkoord** omdat volgens haar de onderhandelingen over het *volledige* AV-pakket in de WG AV moeten worden gevoerd. Daarin zit de voorzitter met het mandaat namens Defensie als werkgever om het gesprek te voeren. Zij ziet de arbeidsvoorwaarden-

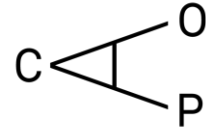

ruimte als een breed begrip en wil voorkomen dat aan twee tafels onderwerpen worden besproken om er vervolgens in het SOD nogmaals over te moeten praten. Er bestaat een zekere samenhang tussen de onderwerpen en de inzetbrief bevat ook een omvangrijk pakket. Omdat spreekster op dit punt niet akkoord kan gaan met het voorstel van de centrales zullen partijen op initiatief van de centrales naar het SOD moeten gaan. Anders zou het proces niet zorgvuldig kunnen worden doorlopen en zij wil dit zuiver houden. Als de centrales niet met haar verder willen praten over het gehele pakket dan is haar voorstel om dit dan ook in zijn geheel in het SOD te bespreken. Ook zal volgens spreekster het SOD dan beter zijn werk kunnen doen.

De heer Schilperoort merkt naar aanleiding van de reactie van de voorzitter op dat zij, om te voorkomen dat het gesprek zo snel zou worden afgebroken en zou escaleren naar SOD-niveau, dan maar anderhalve maand geleden met de inzetbrief had moeten komen. Ook de werkgever weet dat 01-01-2021 de datum is waarop er een nieuw akkoord moet zijn. Spreker voelt zich al langere tijd en nu al helemaal met de rug tegen de muur gezet omdat er pas twee weken voor het einde van het jaar (want er is ook nog sprake van een kerstreces) een inzetbrief en een mandaat op tafel is gekomen. Daar kan de voorzitter als persoon misschien niets aan doen maar wel haar mandaatgever en dat is de reden waarom spreker daarmee in gesprek wil gaan. En aangezien de voorzitter verder heeft aangegeven niet over de andere onderwerpen te willen praten omdat zij geen splitsing in het AV-overleg wil aanbrengen dan moet het gehele pakket maar in het SOD worden besproken. En een zorgvuldig proces had spreker mogelijk geacht als de inzetbrief tijdig zou zijn ingediend. De mandaatgever heeft, wetende dat de druk dan hoog is om tot een resultaat te komen, er voor gekozen om dit pas op 08-12-2020 te doen en spreker laat zich niet graag op die manier onder druk zetten. Als vervolgens ook nog blijkt dat het verstrekte mandaat ruim tekortschiet - en die conclusie moet spreker wel trekken op grond van de gegeven toelichting - dan ziet hij geen andere optie dan naar de mandaatgever toe te gaan. Sprekers collega heeft terecht gesteld dat de centrales de deur niet willen dichtgooien maar dat wel duidelijk is geworden dat de voorzitter op dit moment niet meer te bieden heeft. De heer Schilperoort heeft haar ook niet horen zeggen dat zij de centrales tegenmoet zou kunnen komen dus ook daarom moeten zij nu naar de mandaatgever.

De voorzitter geeft hierop de volgende reactie. Zij heeft een inzet gedaan en de centrales hebben een minimumeis van 2,5% neergelegd. Op basis daarvan concluderen de centrales dat de kloof daartussen onoverbrugbaar is. Dat zou best zo kunnen zijn maar spreekster ziet dit wel als de conclusie van de centrales terwijl zij het gesprek om nader tot elkaar te komen wel had willen voeren. Ze realiseert zich dat het jaar inderdaad bijna om is maar als men het proces zorgvuldig wil doorlopen ziet zij het niet als bezwaarlijk om het gesprek in januari 2021 nog voort te zetten. De afspraken zullen immers altijd met terugwerkende kracht in werking treden en zij vindt niet dat de beperkte tijd die resteert grond moet zijn om naar het SOD te gaan. De heer Schilperoort repliceert dit punt in de aanloop naar deze besprekingen niet één keer te hebben genoemd maar wat nu door de voorzitter is uitgesproken is voor hem voldoende; dan had zij maar anderhalve maand eerder met de inzetbrief moeten komen.

De heer Van Hulsen heeft toch de indruk dat er sprake is van een bepaalde mate van onbegrip over wat hij heeft uitgesproken. Hij heeft oprecht naar de voorzitter geluisterd en een aantal vragen gesteld en heel goed gehoord wat zij als inzet te bieden heeft. Haar inkleuring van de inzet was 1,25% in de verschillende modaliteiten. Vervolgens heeft spreker geduid wat de inzet van de centrales was en dat is 2,5%. De voorzitter stelt hierop dat als hun minimumeis te hebben opgevat. De heer Van Hulsen repliceert echter een *inkleuring* van de inzet van de centrales te hebben gegeven. De voorzitter verzoekt in dat geval om voor de helderheid nogmaals aan te geven wat hij namens de centrales heeft gezegd. Daar is wat de heer Hop betreft geen helderheid over nodig omdat de centrales op dit punt al vrij duidelijk zijn geweest. Wat hem in ernstige mate stoort is het gemak waarmee de voorzitter denkt over 1 januari heen te kunnen stappen met de opmerking dat alles toch met terugwerkende kracht zal ingaan. De CCOOP heeft de werkgever al in juli 2019 opgeroepen om, ook bij andere onderwerpen, de handen aan de ploeg te slaan. De AAC was volgens spreker vrij duidelijk in haar uitspraak over het loongebouw alsmede over de positie van de CCOOP en de mate waarin zij Defensie steeds formeel aan tafel roepen. Er is aangegeven dat één partij het verschil niet kan maken. Op 29-10-2020 heeft de CCOOP een brief aan de voorzitter toegezonden met de inzet van deze centrale en het verzoek om de onderhandelingen over de nieuwe AV zo spoedig als redelijkerwijs mogelijk is op te starten. Vervolgens kiest de werkgever er voor om hier

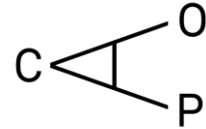

pas op 08-12-2020 op te reageren. Daarbij wekt de werkgever aldus de heer Hop dan ook nog de indruk dat 1,25% een inzet is waarbij hij waarschijnlijk zijn broekzakken heeft gevuld, hetgeen spreker als een proces ervaart dat de centrales al eerder met de werkgever hebben doorlopen. Hij verwijst nogmaals naar het procesverloop in april 2019 waarbij de werkgever constant de schijn wekte dat het maar een inzet was en dat hij heel veel geld in zijn achterzak had. De voorzitter gaf toen telkens aan dat er een loonbod zou komen waarvoor men zich niet hoefde te schamen maar uiteindelijk konden de partijen de conclusie trekken dat zij zich nergens voor schaamde. Ook nu wekt de voorzitter de indruk over veel meer dan 1,25% te beschikken. Gelet op de tijd en de gemaakte afspraken vindt spreker dat zij dan beter volledige openheid kan geven over de beschikbare ruimte. Doet zij dan niet dan zetten de centrales deze discussie voort in het SOD. Het stoort spreker zeer dat de werkgever denkt de agenda weer naar zijn hand te kunnen zetten door maar aan te nemen dat met de centrales ook na 1 januari wel weer verder kan worden gesproken en dat aanspraken zoals gezegd toch wel met terugwerkende kracht kunnen ingaan. Spreker wijst er op dat het om medewerkers gaat die op duidelijkheid zitten te wachten en die het geld keihard nodig hebben. En als de voorzitter toch meer ruimte mocht hebben raadt spreker haar dringend aan om dat op tafel te leggen en dit niet achter te houden. Er moet worden voorkomen dat de centrales moeten gaan gissen want daartoe is spreker niet meer bereid omdat partijen dit proces inmiddels al drie keer hebben doorlopen en dat is hem toen zeer slecht bevallen.

De voorzitter bedankt de heer Hop om zijn toelichting. Spreekster wijst er op dat het AV-overleg wel eerder dan vandaag is begonnen, mede gezien de verslagen. Naar zij meent heeft zij in de vorige vergadering zelfs al geschetst wat de inhoud van de inzetbrief ongeveer zou zijn. Zij vindt het dan ook niet terecht als nu wordt gesteld dat partijen pas vandaag met de onderhandelingen zijn begonnen. Zij vindt het prima dat de CCOOP op tijd een inzetbrief heeft gestuurd en dat de AAC heeft aangegeven dat de CCOOP dit allemaal wel goed heeft gedaan maar het gaat om een proces dat *alle* partijen doorlopen. Verder vindt ze het niet nodig om de uitspraak van de AAC nu te herhalen; wel is het belangrijk dat partijen daar iets van leren. Zij herhaalt het proces zuiver te willen houden en daarom wil zij niet met een deel van het onderwerp naar het SOD gaan en tegelijkertijd ook in de WG AV verder gaan met de aanpalende onderwerpen. In reactie over de opmerking over de inzet alsmede dat de werkgever van alles in de achterzak zou houden merkt de voorzitter het volgende op. Volgens haar begint het onderhandelingsproces met een inzetbrief van beide zijden. Dit kan nooit een brief zijn met de uitkomst van de onderhandelingen omdat het dan niet nodig zou zijn om te gaan onderhandelen. Afhankelijk van alle onderwerpen en alle inzet die wordt geleverd komen partijen uiteindelijk ergens tot elkaar. Mede daarom gaat spreekster niet meteen al bij de start van de onderhandelingen haar gehele mandaat op tafel leggen. Er wordt binnen de mandaten onderhandeld en bij de start wordt er een inzet gedaan. In het proces proberen partijen vervolgens tot elkaar te komen, dit ziet de voorzitter als de essentie van een zuiver onderhandelingsproces.

Daarmee is de heer Schilperoord het absoluut niet eens; dit was volgens hem het proces zoals dat in het verleden werd ingevuld. Partijen hebben echter - in een andere setting maar uiteindelijk ook in het SOD - met elkaar gesproken over hoe zij hier in de toekomst mee om zouden gaan. Dat is totaal anders dan wat de voorzitter nu schetst en volgens spreker wil zij het proces nu toch weer op de oude manier aanlopen. Dit is voor hem een extra reden om naar het SOD te gaan. Volgens de voorzitter is in genoemde setting gesproken over de onderhandelingen over het loongebouw, daar is informeel specifiek over gesproken. Daarbij is bezien hoe het proces is verlopen, hoe is omgegaan met achterliggende berekeningen en of Defensie daarover niet transparanter had moeten zijn. Omdat het daarbij al over berekeningen ging waren partijen dus ook al verder in het onderhandelingsproces. Spreekster vervolgt dat een dergelijk proces echter niet begint met alles op tafel leggen want dan komen partijen er nooit uit. Dit is hoe zij dit onderwerp ziet en als de centrales daarmee naar het SOD wil dan vindt zij dat prima. De heer Schilperoord repliceert dat indien de voorzitter de ruimte die zij heeft niet kenbaar wil maken dit voor hem een extra reden is om naar het SOD te gaan. De voorzitter antwoordt dat zij het fijn zou hebben gevonden als partijen eerst langer met elkaar in gesprek zouden zijn gebleven. Zij betreurt het dat al tijdens een tweede overleg wordt aangegeven dat de centrales dit niet de moeite waard vinden en daarom naar het SOD gaan, maar dat is uiteindelijk hun goed recht.

Volgens de heer Van Leeuwen legt de voorzitter de centrales nu woorden in de mond die niet gepast zijn. Volgens hem heeft de heer Van Hulslen getracht duidelijk te maken wat de inzet van de centrales is. Daarbij heeft hij geduid een heel

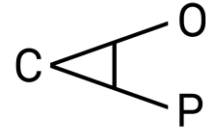
groot gat te zien tussen beide inzetten. De centrales denken dat dit gat onoverbrugbaar is en daarom willen zij met de mandaatgever praten. Ook in de vorige ronde heeft spreker Defensie al uitgenodigd om dit anders te duiden en de centrales het vertrouwen te geven dat het gat helemaal niet onoverbrugbaar is; daarover heeft hij echter nog steeds niets gehoord. Daarom vindt spreker het jammer dat de voorzitter het zo uitlegt dat de centrales de deur dicht zouden gooien. Dat doen zij overduidelijk niet, zij hebben er als het gat zo groot is geen vertrouwen in dat partijen op deze manier voor de kerst tot een resultaat kunnen komen. De voorzitter kan wel uitspreken dat het de centrales zijn die deze keuze maken en dat zij dat zo jammer vindt maar volgens de heer Van Leeuwen constateren de centrales te grote verschillen en de voorzitter geeft hen niet het gevoel dat zij deze overbrugbaar vindt. Indien zij zou stellen dat het mandaat toch nog wat ruimer is en dat zij denkt dat de kloof wel is te overbruggen dan zouden de centrales een hele andere conclusie kunnen trekken. Blijft het echter hetzelfde dan is de weg naar het SOD volgens spreker de juiste. Dat is dan weliswaar de keuze van de centrales maar die is dan wel gebaseerd op dat wat de voorzitter op tafel heeft gelegd.

De voorzitter repliceert dat het uiteindelijk wel de keuze van de centrales is, het is niet haar voorstel om naar het SOD te gaan. Spreekster wijst er op de inzet van Defensie herhaaldelijk als een minimuminzet te hebben heeft gedeut; dit heeft zij ook niet voor niets herhaald teneinde het hetgeen de heer Van Hulsen namens de centrales naar voren heeft gebracht goed te begrijpen. Op de vraag van de centrales of spreekster denkt met haar mandaat en de inzet van de centrales tot een resultaat te kunnen komen is haar antwoord dat dat gedurende het gesprek zal blijken. Dan zal duidelijk worden in hoeverre partijen naar elkaar toekomen; volgens haar moet daar nu juist het gesprek voor worden aangegaan. Aan de hand van de uitkomst daarvan kan worden vastgesteld of partijen er uitkomen of niet. De voorzitter vindt dat partijen dit gesprek nu niet goed hebben gevoerd en zij heeft er moeite mee dat het onderwerp meteen naar het SOD wordt geëscaleerd. De heer Van Leeuwen is van mening dat hij wel een uitnodiging heeft gedaan om in gesprek te gaan en die is volgens hem niet aangenomen. De voorzitter repliceert als antwoord op de vraag van de heer Van Leeuwen of zij denkt er met de centrales uit te kunnen komen te hebben gezegd dat zij dit niet weet omdat het haar niet bekend is wat de centrales in gedachten hebben. Dat dat is zou blijken naarmate men het gesprek voert en dat had zij dus graag gedaan met de centrales. Met andere woorden: zij wil de uitnodiging zeker aannemen.

De heer Hop merkt op dat hij inmiddels een vooruitziende blik aan deze onderhandelingstafel heeft ontwikkeld en zijn inschatting is dat partijen hier niet uit gaan komen. De voorzitter antwoordt hierop dat ze niet denkt dat dit nu al kan worden gezegd. De heer Hop repliceert dat hij in het begin van de discussie de voorzitter hele duidelijke uitspraken heeft horen doen over de opbouw van de inzet van Defensie en wat de mogelijkheden en onmogelijkheden zijn. Zeker met inachtneming van wat daarna allemaal is gewisseld en gezien het gemak waarmee de voorzitter over data heen denkt te kunnen stappen staat het voor spreker als een paal boven water dat partijen naar het SOD moeten gaan en daar dan maar de discussie met de mandaatgever moeten gaan voeren. De voorzitter heeft enkele malen een mandaatgever genoemd die haar mandaat heeft gegeven en dan is het volgens de heer Hop wel duidelijk dat partijen heel ver uit elkaar liggen. De voorzitter stelt hierop nogmaals dat men dit pas weet als het gesprek daarover is gevoerd en zij blijft herhalen dat ze dit graag zou willen doen.

De heer Van Hulsen zegt nogmaals - voor de derde keer - dat de voorzitter een inzet heeft ingekleurd en dat de centrales hetzelfde hebben gedaan. Als de voorzitter de inzet van de centrales neerzet als een minimum dan ziet spreker zich geroepen om de inzet van Defensie als een maximum te duiden. De voorzitter repliceert voor de schorsing een paar keer te hebben getracht om hetgeen de heer Van Hulsen namens de centrales heeft gezegd samen te vatten zodat dit **duidelijk voor haar was. Zij heeft hem ook enkele keren 'minimum' horen zeggen**, ook dat heeft ze een paar keer uitgesproken om er zeker van te kunnen zijn dat dit niet tegen werd gesproken en daar is zij op blijven hangen. Over haar inzet heeft spreekster nooit gezegd dat dit een maximum is en nadien heeft ze ook duidelijk gezegd dat dit niet het geval is. Daarover is dus helderheid verschaft. De heer Van Hulsen antwoordt dat partijen elkaar vandaag kennelijk niet kunnen begrijpen en hij vindt dat de discussie moet worden beëindigd.

De heer Schilperoord heeft al twee keer gezegd dat de discussie voor hem inmiddels niet alleen meer gaat over de kloof die zit tussen de inzet van de werkgever en die van de centrales. Partijen hebben - en dat zegt hij dan maar in de setting

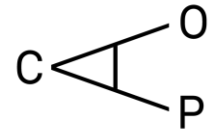
van de WG AV aangezien die toch vertrouwelijk is - het in de aanloop naar deze onderhandelingen gehad over een andere wijze van overleggen en onderhandelen. Daarbij is volgens hem zeer nadrukkelijk overeengekomen dat partijen in complete transparantie met elkaar alles op tafel zouden leggen, belangen zouden afwegen en de zaken zouden uitpuzzelen om tot een resultaat te komen. Dat betekent ook dat bekend is welke ruimte beschikbaar is. Daarbij was de gedachte dat als deze ruimte te beperkt is het niet de bedoeling is dat partijen elkaar langdurig gaan bestoken maar zij teruggegaan naar de opdracht- of mandaatgever. Spreker heeft de inzet zo geïnterpreteerd zoals de heer Van Hulzen die heeft uitgelegd hetgeen inhoudt dat Defensie - indien verder niks wordt afgesproken - 1,25% voor een jaar biedt hetgeen spreker als de maximuminzet ziet aangezien dat kennelijk de maximum ruimte is. En dat is nu niet meer het enige waarover hij in het SOD verder wil praten, hij wil het ook hebben over het onderhandelingsmodel waarvoor partijen een heel traject hebben doorlopen. Spreker weet één ding zeker: hij gaat niet meer op deze manier met de voorzitter onderhandelen. Volgens de voorzitter is een inzet een *inzet* is het iedereen bekend wat dat betekent. Er wordt ergens op ingezet en daarna wordt het gesprek daarover gevoerd. Spreekster vindt dit geen ongebruikelijke manier om te onderhandelen en naar zij meent hebben partijen dat ook zo met elkaar hebben afgesproken. Als zij nu een inzet zou hebben gedaan op de wijze zoals de centrales dat hebben gedaan dan zou ze een eindbod hebben neergelegd en dan was er helemaal geen gesprek meer geweest. De heer Schilperoort repliceert dat indien de arbeidsvoorwaardenruimte beschikbaar was gemaakt partijen met elkaar hadden kunnen uitpuzzelen waar zij wat zouden instoppen mits het voldoende ruimte was om tot een uitkomst te komen. Spreker heeft de indruk dat de voorzitter een totaal ander beeld dan hijzelf heeft overgehouden aan de gesprekken die partijen hebben gevoerd over de wijze waarop zij met elkaar in de toekomst in gesprek zouden gaan en zouden gaan onderhandelen. Wat nu gebeurt ervaart de heer Schilperoort als de manier die in het verleden werd toegepast waarbij allerlei kaarten in de achterzak werden gehouden en ruimte achter werd gehouden om her en der wat te kunnen plussen. Spreker vindt dit een manipulatief model, redenen waarom hij er **zo'n hekel aan heeft. Tijdens de tweedaagse is hierover gesproken en hij heeft daar een totaal ander beeld aan** overgehouden over de wijze waarop partijen met elkaar zouden gaan onderhandelen. Dit vormt voor hem zoals gezegd een extra redenen om naar het SOD te gaan.

De voorzitter concludeert dat een en ander duidelijk is en dat daarmee de onderhandelingen van de WG AV voorlopig klaar zijn. Zij ziet de brief van de centrales met het verzoek om een SOD te plannen tegemoet. De heer Schilperoort wijst er op dat zij dit verzoek nu al heeft gehad en hij vraagt zich af of het nodig is dat dit ook nog per brief moet worden gedaan. De voorzitter antwoordt dat een zorgvuldig proces verlangt dat er een formele brief wordt opgesteld en zij verzoekt om hiervoor zorg te dragen zodat iedereen hetzelfde beeld heeft over de ontstane situatie en de reden waarom er wordt geëscaleerd naar het SOD.

De heer Schilperoort stelt voor dat de vertrouwelijkheid van het verslag van vandaag wordt afgehaald zodat dit kan worden meegestuurd naar het SOD en dat daar niet alles hoeft te worden herhaald. Dat vindt de voorzitter prima. Zij verzoekt het CAOP om met spoed het verslag op te stellen zodat dit kan worden gevoegd bij de stukken van het SOD. Dan kan iedereen daarvan kennis nemen, dat lijkt haar een goed voorstel. De heer Hop wijst er op dat daarvoor normaliter een termijn van tien dagen geldt en deze wil hij meteen laten ingaan en hij wil niet dat Defensie gaat zitten wachten op de brief van de centrales. Als er op het verslag moet worden gewacht en dat over enkele dagen komt dan kan dat een vertragende factor vormen. Het is voor spreker van essentieel belang dat het SOD voor de kerst kan worden gehouden. De voorzitter antwoordt dat Defensie zijn best zal doen om een SOD te plannen, dit zal zij ook intern terugkoppelen en dan is het zaak dat er een plaats en tijdstip kan worden gepland waarop iedereen kan komen. De heer Hop merkt op dat de brief anders wel op voorhand zal worden gestuurd en dat het verslag later kan worden toegevoegd. De voorzitter antwoordt ook dat prima te vinden. De secretaris geeft aan het mogelijk te achten dat het verslag deze week nog kan worden aangeboden.

Agendapunt 4. Onderhandelingen arbeidsvoorwaarden - start, planning en werkwijze (SOD/20.0734, SOD/20.0788)

Dit agendapunt is niet behandeld.

Agendapunt 5. Communicatie

Dit agendapunt is niet behandeld.

Agendapunt 6. Rondvraag en sluiting

Er wordt geen gebruik gemaakt van de rondvraag en de voorzitter sluit de vergadering om 17.25 uur.